Elektronisk version af artikel i Lystmord, ISBN 87-7332-100-1, Forlaget Medusa 1984

BO BJØRNVIG

SFINKSENS GÅDE

GEORGES SIMENONS ROMANER OM KOMMISSÆR MAIGRET

Simenon har i tiden fra 1929 til 1972 produceret omkring 100 Maigret-titler, så gennemgangen må blive selektiv. Vi vil til en indledning se på forfatterskabets hovedlinier.

Det kan med det samme fastslås, at der hersker en forbløffende konstans inden for serien; skarpest udskiller de tidligste bøger sig, men allerede fra omkring 1940 foreligger "den klassiske Maigret". Der er blevet talt om de "tre Maigret'er": 1) den hårdtslående, ikke færdigtegnede type; 2) den klassiske Maigret, rolig og tænksom og 3) den veltablerede ældre gentleman [1]. Vi vil starte med den "hårdkogte" Maigret: i mange af de første bøger er handlingen henlagt til provinsen, hvor mange af personerne fra borgerskabet lider under et "pariser-kompleks" [2]. Dette må Simenon selv have erfaret da han kom fra Liege i den fransktalende del af Belgien, og Paris betragtedes der som "hovedstaden"; i det hele taget bærer disse første bøger præg af at Simenon kommer nedefra socialt set og, indtil han fik succes, levede blandt småfolk.

Et andet specielt træk ved de tidlige "Maigret'er" er derfor, at synsvinklen er det lavere borgerskabs. Disse lag skildres indforstået og med kærlighed, mens det højere borgerskab optræder mere unuanceret og dæmoniseret.

Der er visse samfundskritiske ansatser f.eks. i *Maigret og Den Gule Hund* fra 1931, hvor den forfulgte Leons mægtige fysiske styrke udtrykker en trussel om underklassens voldelige oprør. Den udtalte kritik af storborgerne mister dog noget af kraften ved at den økonomiske udbytning kobles med seksuel udnyttelse af arbejderpiger, hvorved det mere gøres til et moralsk spørgsmål; én af udbytterne dør i kramper på sofa-

Elektronisk version af artikel i Lystmord, ISBN 87-7332-100-1, Forlaget Medusa 1984

en, hvor han udnyttede pigerne.

Hovedtemaet i *Maigret og den Gule Hund* er: det proletariske par, den store og stærke Leon og den knoklede Emma, må se deres ægte kærlighed ofret ved nogle kyniske storborgeres forsøg på at få økonomisk gevinst. Maigret spiller rollen som "skæbnens genopretter" ("raccommodeur des destinées") [3] og lader parret Leon-Emma slippe for retsforfølgelse, trods et forgiftningsforsøg fra Emmas side; også i *Maigret og Selvmorderen* fra 1931 tager Maigret loven i sin egen hånd, og ser bort fra et mord og to mordforsøg, fordi "forbryderne" var drevet dertil af omstændighederne - og fordi de havde familie.

Man kunne se dette som en kritik af samfundet og loven; men det er snarere udtryk for Simenons dyrkelse af "faderens tilgivende evner": der er meget selvbiografisk stof i bøger som *Selvmorderen* og *Barpigen*: begge foregår i Liege og handler om unge menneskers vildfarelser, som Maigret så tilgiver; her er Maigrets rolle som forfatterens forsoner tydelig.

Hvis vi ser på de her nævnte tre bøger: *Den Gule Hund*, *Barpigen* og *Selvmorderen* er Simenons forklaring på forbrydelserne storborgernes følelseskulde og udnyttelse af deres medmennesker; men bag dette forhold ligger igen en dybere årsag af psykologisk art: mangelen på faderkærlighed; selvmorderen og Willy i *Selvmorderen*, lægen i *Den Gule Hund* og rigmandssønnen i *Barpigen*, alle bliver de mordere af mangel på faderkærlighed, mens netop Jean fra *Barpigen* reddes af faderens kærlighed; Jean har mange lighedstræk med Simenon, i øvrigt.

I en bog som *Maigret og Knivstikkeren* fra 1941 er ovennævnte samfundskritiske ansatser borte; man kunne fristes til at mene, at der bag Simenons tidligere samfundskritik lå personlig frustration over ikke at være "nået op", og da det lykkes i begyndelsen af 30'rne forsvinder dette incitament samtidig med at det miljø, han færdes i, bliver et andet. Andre ting forsvinder: de voldsprægede scener, Maigrets

Elektronisk version af artikel i Lystmord, ISBN 87-7332-100-1, Forlaget Medusa 1984

uvenlige optræden overfor sine underordnede og i det hele taget bliver verden mindre hård, hvilket nok hænger sammen med Simenons sociale opstigen.

Maigret og Knivstikkeren er interessant ved utilsløret at røbe de psykiske konflikter i Simenon, der er skabelsesprocessens hoveddrivkraft: det konfliktfyldte forhold til moderen (Simenon skrev på samme tid i 1941, erindringsværket *Je me souviens*, så herfra kommer inspirationen nok).

En ældre kvinde har fundet en gammel clochard, som får mad og husly mod at agere kvindens afdøde mand, hvilket sikrer hende en stor pension. Simenons (og Maigrets) interesse centrerer sig hurtigt om kvinden, hendes datter og "gidselet", clocharden, og mindre om mordet på en sandsigerske, der egentlig er bogens plot. Det er tydeligt, at vendingen i plottet og Maigrets raseri mod kvinden er udtryk for Simenons opgør med moderen, for raseriet forekommer overdrevet, især da, eller måske netop fordi, hun ikke kan dømmes og ikke bliver det; Simenon genoplever gennem clocharden den psykiske terror, han mente sig udsat for fra moderens side (og også samtidig den terror, han mente faderen udsat for), deraf Maigrets postulerede omsorg for clocharden: han rækker ham endog en af sine piber, hvilket er en form for faderlig velsignelse.

Parallelt med temaet om den manglende faderkærlighed, dyrker Simenon temaet om de ulykker, den dominerende kvinde forårsager og de fleste forbrydelser kan altså spores tilbage til forbryderens misopvækst med en manglende eller svag fader og en tyrannisk moder. (Udover de ovennævnte romaner f.eks. i *Maigret Stiller en Fælde* fra 1955 og *Maigret og Dræberen* fra 1969).

Maigret og Knivstikeren har iøvrigt alle de senere Maigret-bøgers karakteristika: vejret (hed august) er skildret omhyggeligt som baggrund for hver scene; Maigrets drøm om at komme ud af byen, ud til havet er et tilbagevendende tema i mange Maigreter og er en slags "omvending" og forvrængning af virkeligheden: for læseren står ferie som